Ticaret anlaşmaları ve ekonomik diplomasi

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Ticaretle yaşayan bir ekonomi

Ticarete Singapur kadar bağımlı ekonomi azdır. Ülkenin mal ve hizmet ticareti 2020'de gayrisafi yurt içi hasılanın yaklaşık yüzde 320'sine denk geliyordu.[1] Bu rakam, A. Kısım'ın 1819'daki serbest limana kadar geri izlediği transit ticaret limanı (entrepôt) işlevini ve bugün hâlâ liman ile havalimanından geçen yeniden ihracat ticaretini yansıtır. Böyle bir şehir kendini gümrük tarifelerinin arkasına saklayarak koruyamaz. Ortaklarını pazarlarını açık tutmaya ikna etmek zorundadır. Büyük ekonomileri küçükler kadar sıkı bağlayan kurallardan her bakımdan çıkarı vardır.

Singapur, tarihinin büyük bölümünde bu çıkarı Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın (GATT), 1995'ten itibaren de Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) çok taraflı sistemi aracılığıyla gözetti. 1990'ların sonunda çok taraflı müzakerelerin tıkanması yöntem değişikliğine yol açtı. Singapur ikili ve çoğul anlaşmalar müzakere etmeye başladı. Amaç kısmen pazara erişimi güvenceye almak, kısmen de başkalarının ileride benimseyebileceği yüksek standartlı kurallara örnek oluşturmaktı. Ağustos 2026'da hükümet yürürlükte olan 29 anlaşma sayıyordu.[2]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

İlk ikili anlaşmalar

İlk anlaşma dalgası, Singapur'un açık pazarlara bağlılığını paylaşan ortaklarla gerçekleşti. Yeni Zelanda ile yakın ekonomik ortaklık anlaşması Kasım 2000'de imzalandı ve Ocak 2001'de yürürlüğe girdi. Bunu Japonya ile Kasım 2002'de yürürlüğe giren ekonomik ortaklık anlaşması izledi.[3] En önemlisi, 6 Mayıs 2003'te imzalanan ve 1 Ocak 2004'ten beri yürürlükte olan Amerika Birleşik Devletleri ile yapılan anlaşmaydı.[4] Singapur müzakere heyetine, deniz hukukundaki rolü yukarıda anlatılan Tommy Koh başkanlık etti.

Washington ile yapılan anlaşma, ABD'nin bir Asya ülkesiyle imzaladığı ilk serbest ticaret anlaşmasıydı. Singapur için aynı zamanda siyasi bir mesajdı, çünkü dünyanın en büyük ekonomisini Güneydoğu Asya'ya daha sıkı bağlıyordu. Anlaşmanın finansal hizmetler, yatırım ve fikrî mülkiyet bölümleri dönemin DTÖ taahhütlerinin ötesine geçti. Bu bölümler sonraki müzakerelerde referans işlevi gördü. Pazara erişimi yüksek düzenleyici standartlarla birleştirme yaklaşımı Singapur ticaret politikasının ayırt edici özelliği hâline geldi.

Dört küçük ekonomiden CPTPP'ye

En iddialı girişim küçük bir grupla başladı. 2002'de Los Cabos'taki APEC toplantısında Yeni Zelanda, Singapur ve Şili liderleri yakın ekonomik ortaklık müzakerelerini başlattı. Brunei müzakerelere Nisan 2005'te katıldı. Şili, Yeni Zelanda ve Singapur, Trans-Pasifik Stratejik Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nı 18 Temmuz 2005'te Wellington'da imzaladı. Brunei imzasını 2 Ağustos 2005'te ekledi.[5] Dört ekonomi arasındaki bu küçük anlaşma, Trans-Pasifik Ortaklığı'nın çekirdeği oldu. ABD'nin çekilmesinden sonra kalan on bir katılımcı, Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve İlerici Anlaşma'yı (CPTPP) 8 Mart 2018'de Santiago'da imzaladı. Anlaşma, aralarında Singapur'un da bulunduğu ilk altı onaylayan devlet için 30 Aralık 2018'de yürürlüğe girdi.[6]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Bu gelişim çizgisi, Singapur'un defalarca kullandığı bir tekniği gösterir. Küçük devletler kendi aralarında bir anlaşma başlatır, yüksek standartlar koyar ve kapıyı daha büyük ortaklara açık bırakır. Büyük ortaklar geldiğinde, küçük devletlerin tasarladığı bir yapıya katılırlar. Birleşik Krallık'ın Aralık 2024'te katılımı CPTPP'yi Pasifik'in ötesine taşıdı.

RCEP ve ASEAN merkezli ağ

Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (RCEP), ASEAN'ın diyalog ortaklarıyla yaptığı anlaşmalardan doğdu. On beş devlet tarafından 15 Kasım 2020'de sanal bir ASEAN zirvesinde imzalanan anlaşma, ilk on onaylayan devlet için 1 Ocak 2022'de yürürlüğe girdi.[7] Üyeleri dünya nüfusunun ve üretiminin yaklaşık yüzde 30'unu oluşturur. RCEP'in kuralları CPTPP'ninkiler kadar iddialı değildir. Buna karşılık Çin, Japonya ve Güney Kore'yi, merkezinde ASEAN'ın bulunduğu tek bir serbest ticaret alanında buluşturan ilk anlaşmadır.

Singapur açısından iki anlaşmanın bir arada var olması, denge stratejisinin ekonomik ifadesidir. CPTPP, ABD'nin Pasifik'teki en yakın ortaklarını kapsar, RCEP ise Çin'i. Singapur her ikisine de üyedir ve her birine yeni üyelerin katılımını desteklemiştir. Böylece Singapur merkezli bir şirket, hem Trans-Pasifik hem de Doğu Asya ağlarında tercihli menşe kurallarından ve hizmet taahhütlerinden yararlanabilir.

Avrupa ve dijital anlaşmalar

Avrupa tarafında Singapur, Avrupa Birliği ile bir Güneydoğu Asya devleti arasındaki ilk serbest ticaret anlaşmasını imzaladı. Anlaşma 21 Kasım 2019'da yürürlüğe girdi. Paralel yatırım koruma anlaşması ise hâlâ tüm üye devletlerin onayını bekliyor.[8] Ekonomik açıdan söz konusu olan büyüklükler dikkate değerdir. AB'nin Singapur ile mal ticareti 2025'te 47,8 milyar avroya, hizmet ticareti 2024'te 82,9 milyar avroya ulaştı. AB'nin Singapur'daki yatırım stoku 2024'te 249,8 milyar avro, Singapur'un AB'deki yatırımları ise 273,9 milyar avroydu.[9]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Anlaşmaların en yeni kuşağı verilerle ilgilidir. Şili, Yeni Zelanda ve Singapur, Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması'nı (DEPA) 12 Haziran 2020'de sanal ortamda imzaladı. Güney Kore anlaşmaya Mayıs 2024'te katıldı.[10] Mayıs 2025'te imzalanan AB–Singapur Dijital Ticaret Anlaşması 1 Şubat 2026'da yürürlüğe girdi. Bu tür anlaşmalar sınır ötesi veri akışlarını, elektronik faturalamayı, dijital kimlikleri ve kaynak kodunun ele alınışını düzenler. Bankaları, varlık yöneticileri ve ödeme şirketleri Asya'nın dört bir yanındaki müşterilerin verilerini işleyen bir finans merkezi için, verileri üzerinde anlaşılmış güvenceler altında sınır ötesine aktarma hakkı, malları taşıma hakkı kadar önemlidir.

Vergi anlaşmaları ağı

Ekonomik diplomasi vergiyi de kapsar. Singapur, yaklaşık 100 ülke ve bölgeyle çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları, sınırlı anlaşmalar ve bilgi değişimi düzenlemeleri yapmıştır.[11] Bu anlaşmalar vergilendirme yetkisini Singapur ile anlaşmanın diğer tarafı arasında paylaştırır, temettü, faiz ve gayrimaddi hak bedelleri üzerindeki stopajı düşürür ve yatırımcılara karşılıklı anlaşma usulüne erişim sağlar. Fon yöneticileri ve aile ofisleri açısından anlaşma ağı, bölgedeki yatırımlardan elde edilen gelirin Singapur'a aşırı vergi kaybı olmadan ulaşıp ulaşmayacağını belirler. Ağ aynı zamanda Singapur'un uluslararası standartlar çerçevesinde vergi bilgisi paylaştığı hukuki kanaldır. Bu konu E.II. Bölüm'de ayrıntılı olarak incelenir.

Ekonomik diplomasinin sınırları

Ticaret anlaşmaları küçük bir ekonomiyi büyüklerin politika tercihlerinden koruyamaz. Nisan 2025'te ABD ithal mallara yüzde 10'luk genel bir gümrük vergisi açıkladı. Bu vergi, ikili serbest ticaret anlaşmasına ve ABD lehine olan ticaret dengesine rağmen Singapur'a da uygulandı.[12] Olay, bir anlaşmanın ancak büyük tarafın ona uyma yönündeki siyasi iradesi kadar güçlü olduğunu gösterdi. Singapur buna açık ticarete bağlılığını yeniden teyit ederek ve ASEAN, CPTPP ve Avrupa'daki ortaklarıyla işbirliğini yoğunlaştırarak karşılık verdi. Amerikan politikasındaki bu dönüşün finans merkezi açısından sonuçlarını K.V. Bölüm inceler.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Notlar

1. Wikipedia, “Economy of Singapore” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 2020 itibarıyla ticaretin GSYH’ye oranı yüzde 320; nominal GSYH 659,57 milyar ABD doları (2026 tahmini); nüfus 6.211.400 (2026). ↩
2. Enerji, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, “Free Trade Agreements” (meti.gov.sg, sayfanın son güncellenme tarihi 21 Ağustos 2026, Erişim tarihi: Kasım 2026): “Over the years, it has forged an extensive network of 29 implemented agreements.” ↩
3. Agreement between New Zealand and Singapore on a Closer Economic Partnership, 14 Kasım 2000’de imzalandı, 1 Ocak 2001’de yürürlüğe girdi; Agreement between Japan and the Republic of Singapore for a New-Age Economic Partnership, 13 Ocak 2002’de imzalandı, 30 Kasım 2002’de yürürlüğe girdi. ↩
4. Wikipedia, “Singapore–United States Free Trade Agreement” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 6 Mayıs 2003’te imzalandı, her iki ülke tarafından 1 Ocak 2004’te uygulamaya konuldu; ABD Senatosu tarafından 31 Temmuz 2003’te onaylandı ve 3 Eylül 2003’te imzalanarak yasalaştı. ↩
5. Wikipedia, “Trans-Pacific Strategic Economic Partnership” (Erişim tarihi: Kasım 2026): müzakereler Yeni Zelanda, Singapur ve Şili tarafından 2002 APEC Liderler Toplantısı’nda Los Cabos’ta başlatıldı; Brunei Nisan 2005’te tam müzakere tarafı olarak katıldı; anlaşma 18 Temmuz 2005’te Wellington’da imzalandı (taraflar tablosuna göre Brunei 2 Ağustos 2005’te); Yeni Zelanda ve Singapur için 28 Mayıs 2006’da yürürlüğe girdi. ↩
6. Wikipedia, “Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 8 Mart 2018’de Santiago’da imzalandı; Avustralya, Kanada, Japonya, Meksika, Yeni Zelanda ve Singapur için 30 Aralık 2018’de yürürlüğe girdi; Singapur 19 Temmuz 2018’de üçüncü devlet olarak onayladı; Birleşik Krallık’ın katılımı 16 Temmuz 2023’te imzalandı, 15 Aralık 2024’te yürürlüğe girdi. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

7. Wikipedia, “Regional Comprehensive Economic Partnership” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 15 Kasım 2020’de Vietnam’ın ev sahipliğindeki sanal ASEAN Zirvesi’nde imzalandı; 1 Ocak 2022’de yürürlüğe girdi; dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 30’unu (yaklaşık 2,2 milyar kişi) ve küresel GSYH’nin yaklaşık yüzde 30’unu temsil eden on beş imzacı. ↩
8. Avrupa Komisyonu, Ticaret Genel Müdürlüğü, “EU trade relations with Singapore” (policy.trade.ec.europa.eu, Erişim tarihi: Kasım 2026): AB–Singapur Serbest Ticaret Anlaşması 21 Kasım 2019’dan beri yürürlükte; AB–Singapur Yatırım Koruma Anlaşması “being adopted or ratified”, tüm üye devletlerce onaylandığında yürürlüğe girecek; AB–Singapur Dijital Ticaret Anlaşması 7 Mayıs 2025’te imzalandı, 1 Şubat 2026’dan beri yürürlükte. ↩
9. Avrupa Komisyonu, “EU trade relations with Singapore” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 2025’te 47,8 milyar avroluk mal ticareti ve 12,4 milyar avroluk AB fazlası; 2024’te 82,9 milyar avroluk hizmet ticareti ve 9,2 milyar avroluk AB açığı; 2024’te AB’nin Singapur’daki doğrudan yabancı yatırım stoku 249,8 milyar avro, Singapur’un AB’deki doğrudan yabancı yatırım stoku 273,9 milyar avro. ↩
10. Wikipedia, “Digital Economy Partnership Agreement” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 12 Haziran 2020’de Şili, Yeni Zelanda ve Singapur tarafından sanal ortamda imzalandı; Güney Kore 3 Mayıs 2024’te dördüncü üye olarak katıldı; Çin’in katılım süreci 18 Ağustos 2022’de resmen başladı. ↩
11. Singapur Gelir İdaresi (IRAS), “List of DTAs, Limited DTAs and EOI Arrangements” (iras.gov.sg, sayfanın son güncellenme tarihi 4 Şubat 2026, Erişim tarihi: Kasım 2026): Singapur “around 100 jurisdictions” ile anlaşma imzalamıştır. ↩
12. Wikipedia, “Singapore–United States relations” (Erişim tarihi: Kasım 2026): Nisan 2025’te Trump yönetimi ithal mallara yüzde 10’luk genel gümrük vergisi açıkladı; bu fiilen Singapur’a yüzde 10 olarak uygulandı. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com